

שלימות התורה כולל 'סדר טהרות'!

מה היה דחוף לכתוב באמצע חול המועד
פסח תשד"מ? << כמה זמן עבר מאז הוכרזה
תקנת 'הרמב"ם היומי' עד שהתחילו לקיימה
בפועל? >> ובמה נחשב סדר טהרות יוצא
דופן ביחס לחמשת הסדרים שקדמו לו?

ידי לימוד עניני גאולה ומשיח - אולם מעולם
לא קבע פרטים מדויקים, כמה בדיוק צריך
ללמוד בתורת הגאולה. זה אמור להחליט
כל חסיד באופן עצמאי (ובהתייעצות עם
המשפיע האישי). כך גם כאשר הציע ללמוד
את עניני בית המקדש בימי 'בין המצרים', כך
כאשר הרבי הורה לחזק את לימוד ה'הלכות
הצריכות', כך כאשר עודד את ההוספה בלימוד
ה'בית יוסף' (לרגל חמש מאות שנה להולדתו),
וכך כאשר עורר על תוספת העמקה בלימוד
החסידות וכו' - בכל המקרים הללו לא נכנס
הרבי לפרטים מדויקים והשאיר את הבחירה
החפשית ביד כל אחד, לפי מצבו ויכולתו.

גם ענינים מעשיים, כמו 'מבצע תפילין'
לדוגמא, לא נקבעו באופן מחייב ומדויק; יש
המקפידים להניח תפילין עם יהודים ב'כותל
המערבי' בכל יום, יש שיוצאים ל'מרכז
המסחרי' פעם בשבוע, ויש המסתפקים בכך
שכאשר מגיע טכנאי לתקן את המזגן בביתם
הם מציעים לו להניח תפילין... וכך זה ברובם

המסלול הקבוע והמסודר בלימוד הרמב"ם -
הוצע לראשונה ב'התוועדות' שנערכה בסיומו
של חג הפסח תשד"מ, אז הכריז הרבי על
הצעתו-בקשתו, שכל אחד יקדיש זמן קבוע
ללימוד הרמב"ם מתחילתו ועד סופו: שלושה
פרקים בכל יום, או לפחות פרק אחד (כך
למבוגרים; לילדים ולנשים הציע הרבי את
'ספר המצוות').

'תקנה' חדשה זו - נתקבלה בהפתעה מוחלטת
בקרב החסידים וכלל שומעי לקחו של הרבי,
ושינתה בפתאומיות את סדר היום שלהם.
כי, בשונה מ'מבצעים' ותקנות אחרות שתיקן
הרבי, תקנת הרמב"ם היא מחייבת ובלתי
ניתנת להתחמקויות; כל אחד נדרש להשתתף
וללמוד בקביעות את השיעור המתאים - בכל
יום ממש.

כאשר הכריז הרבי על 'תקנות' אחרות, הוא לא
קבע מסמרות, והשאיר את ה'פרטים הקטנים'
להחלטתו של כל יחיד. לדוגמא: הרבי הכריז
כי "הדרך הישרה" להבאת הגאולה היא על

מאת הרב מנחם מענדל רייצס

לתגובות והערות: rizzs@neto.bezeqint.net

או בטלפקס' 08-6882799 / 050-4125205

דבריו של הרבי בביאור התקנה נכתבו והוגחו על ידו (בכמה מהדורות), והם מודפסים ומפורסמים; כאשר לומדים אותם ומעיינים בהם, מתעוררת בטבעיות שאלה מסקרנת: מדוע דוקא עכשיו? לכאורה, כל ההסברים שם היו נכונים מאז ומתמיד - מה התחדש אז, בפסח תשד"מ?

כמובן, שאפשר 'להסתדר' עם שאלה זו בקלות, ובפרט שאין לדבר סוף - על כל דבר טוב שמתחדש אפשר להקשות: 'וכי איך הסתדרנו עד עכשיו?!'; וכבר היה שגור בפי הרבי הפסוק "את הכל עשה יפה בעתו" - כך היא המדה, בהשגחה פרטית נקבע לכל דבר המועד המתאים להופעתו והתגלותו בעולם.

ואף על פי כן, מסתבר לכאורה שהיתה סיבה מסויימת שגרמה לבואה של התקנה דוקא בפסח תשד"מ, ואם נתאמץ נמצא שהתקנה החדשה לא באה בחלל ריק אלא שהיה לה רקע מקדים.

וכאן מן הראוי לתת את הדעת לפרט נוסף. לכאורה, כאשר קובעים מסלול חדש של לימוד קבוע, האמור לשנות את סדר יומו של כל אחד מהלומדים - מתאים ומתבקש לתת זמן של הכנה והתארגנות. משך זמן שבו יספיקו להודיע על כך בכל מקום ומקום, כל אחד יפנה לעצמו זמן במשך היום שבו הוא ילמד את השיעור החדש, ירכוש לעצמו את ספרי הרמב"ם כדי שיהיה לו כיצד ללמוד - וכו' וכו'.

גם בימינו, כאשר התקשורת מפותחת ומתקדמת לאין ערוך, הדברים נכונים, ועל אחת כמה וכמה בימים ההם - לפני יותר משלושים שנה - כאשר אפילו מכשיר הפקס' עדיין לא היה קיים, ובוודאי נדרש זמן רב כדי להודיע, לפרסם ולארגן את הלימוד המסודר בכל קצווי תבל.

אולם למעשה, הורה הרבי אז, שמסלול הלימוד

ככולם של ה'מבצעים' וההוראות הקדושות, שלא נקבע להם 'תקנון' ברור ומוגבל.

שונה לגמרי היא תקנת הרמב"ם, שבה לא הסתפק הרבי בהוראה כללית 'ללמוד רמב"ם על הסדר' וכיוצא בזה - אלא נכנס לפרטים, עם מספרים ותאריכים מדוייקים שאי אפשר 'לעגל' אותם ולהתחמק מהם; את הבחירה האישית השאיר הרבי רק לגבי מספר הפרקים - האם 'שלושה פרקים' או 'פרק אחד'...

מה התחדש עכשיו?

באותה 'התוועדות' שבסיום חג הפסח (ובהזדמנויות נוספות), ביאר הרבי בהרחבה את הצורך והחשיבות שבלימוד הרמב"ם. מדוע נחוץ ללמוד דוקא את ספרו של הרמב"ם, למה חשוב שזה יהיה בצורה מסודרת, וכיצד הדבר יוסיף ויחזק את אחדותם של ישראל - האנשים, הנשים והטף.

תשד"מ, עלינו להתחקות ולראות במה התעסק הרבי בימים הקודמים לו.

לאחרונה התפרסם פתק בכתב יד קדשו של הרבי מימי חול המועד פסח באותה שנה, שהתחלתו היא במלים - "הרי זה ענין שלפי עניות דעתי דבר האבד ושהזמן גרמא ולכן כותבני בחול המועד"... כלומר: הרבי 'מתנצל' על כך שהוא כותב בחול המועד, ומסביר זאת שמדובר בדבר חשוב ודחוף.

מה היה דחוף לרבי באמצע חול המועד? - מדובר בנושא שהרבי התחיל לדון בו באמצע החורף של אותה שנה, הנוגע למסלול "הדף היומי" בתלמוד ירושלמי.

כידוע, בנוסף לנוהג המפורסם של לימוד "דף יומי" בתלמוד הבבלי שאומץ על ידי רבים וטובים, הרי בשנת תש"מ חידש האדמו"ר מגור דאז - בעל "לב שמחה" זצ"ל - והנהיג לימוד "דף יומי" בתלמוד הירושלמי. הרבי

יתחיל בתוך זמן של פחות משבוע. היום האחרון של פסח (בחול"ל) חל אז ביום שלישי, ההתוועדות התחילה לפנות ערב והסתיימה קרוב לחצות הלילה (בארץ הקודש, לדוגמא, שמעו על ההצעה רק ביום רביעי בשעות הבוקר) - והרבי קבע את מועד ההתחלה של הלימוד ליום ראשון הקרוב (כ"ו ניסן)!!!

ואכן, באותה שיחה מתייחס הרבי בעצמו למצב הבעייתי העלול להיגרם כתוצאה מהמהירות: יהיו כאלה שלא יספיקו להודיע להם ולהכין אותם במשך הזמן הקצר. הרבי מורה להם, כי "אלה שיוודע להם אחר זמן, יתחילו (מיד כשיוודעו) מהשיעור היומי שאותו לומדים שאר הלומדים - כדי להתאחד עמהם, ובמשך הזמן ישלימו את השיעורים שלפני זה".

וכאן הבן שואל: מדוע באמת? לכאורה, ב"דעת תחתון" שלנו היה מתבקש לתת זמן הכנה של כחודש ימים - ולדוגמא: לקבוע את התחלת הלימוד בל"ג בעומר או בחג השבועות, וכך היו מספיקים להתארגן ולהודיע לכולם, והיו מתחילים ללמוד ביחד מתוך ישוב הדעת ומנוחת הנפש!

"דבר האבד"!

ובכן, מובן מעצמו ש"גבהו דרכיו מדרכינו", וכל נסיון שלנו להסביר את הנהגתו של הרבי הוא 'בערבון מוגבל' ואף פחות מכך; ובכל זאת, אשתף את הקוראים בהשערה שיש לה בסיס מסויים, וגם אם ההשערה עצמה אינה נכונה - הרי דרכה נתוודע לפרשה בלתי ידועה, ענין שהרבי ראה בו חשיבות עצומה וכדלהלן.

וזה הענין:

כשאנו באים לחקור בשורש תקנת הרמב"ם - שנודעה לציבור ביום האחרון של פסח

ליום) את פרקי המשניות שבסוף המסכת שלא נתפרשו בגמרא.

בהמשך, בחודש אדר, ביקר אצל הרבי אהיו של האדמו"ר ה'לב שמחה', ששימש אז כראש ישיבת גור ולאחר מכן התמנה לאדמו"ר - בעל "פני מנחם" זצ"ל. הרבי עורר את תשומת לבו לכך שכדאי שלומדי הירושלמי ימשיכו וילמדו את המסכת עד סופה, ובהמשך השיחה הוסיף הרבי עוד יותר, והביע את דעתו - שכדאי היה להמשיך וללמוד בסדר של "דף היומי" גם את אותם המסכתות בסדר טהרות שאין עליהם גמרא בכלל!

ואמנם, מסכתות אלו אין להם קשר עם הירושלמי יותר מאשר הבבלי - שכן אין עליהם גמרא בכלל; בכל זאת, הסביר הרבי, הוא ממליץ להכניס את לימודם בדף היומי בירושלמי, משום שאחרת הם לא יילמדו בכלל:

במסלול של דף היומי בתלמוד הבבלי - אמר

עודד מאוד את לומדי הירושלמי לפי המסלול של דף ליום, והדבר בא לידי ביטוי בכמה וכמה פרטים.

לאחר כמה שנות לימוד של "דף יומי" בירושלמי, הרי בקיץ תשד"מ אמור היה להסתיים המחזור הראשון שבו מסיימים המשתתפים במסלול את הירושלמי כולו. בנקודה זו 'התערב' הרבי, והביע את דעתו והמלצתו (היה זה באמצע החורף) - שלא להסתפק בלימוד ה"ירושלמי" במובן המצומצם, אלא להוסיף וללמוד גם את המשניות בסדר טהרות שאין עליהם גמרא בכלל (בכל הבא לקמן ראה בספר "שולחן מנחם" חלק ד ע' רמו ואילך).

בתחילה דיבר הרבי על כך שמסכת נדה בדפוסי הירושלמי - קטועה; מובאים רק כמה פרקים שיש עליהם גמרא, ואילו פרקי המשניות שאין עליהם גמרא - הושמטו. הרבי ביקש, כי ימשיכו ללמוד את המסכת כולה עד סיומה, כלומר: גם לאחר שסיימו את הגמרא - ימשיכו וילמדו (באותה מתכונת של דף

הרבי - אי אפשר לשנות עכשיו ולהכניס גם את המשניות הללו, משום שכבר נהגו ברבים כמה פעמים שמסכתות אלו אינן נכללות במסלול הלימוד; אולם "בנוגע ללימוד דף היומי בתלמוד ירושלמי, הנה מכיון שנמצאים ב"מחזור הראשון", עוד לפני שנקבע המנהג בזה - יכולים לקבוע עתה את המנהג באופן שירצו, הן בנוגע להשלמת המשניות במסכתות שבחלקן אין גמרא, והן בנוגע להשלמת המשניות במסכתות שאין עליהם גמרא כלל, ואדרבה - על ידי זה יקבע המנהג לדורות!"

"הגיעני ידיעה על דבר קביעת יום הסיום דהירושלמי בי"א אייר. והנה, על פי זה, רוב

הרבי האריך בנושא זה תוך כדי דיון בהוכחות

הרבי האריך בנושא זה תוך כדי דיון בהוכחות

ובכל אופן, הנה בנוגע ללימוד "דף היומי" בתלמוד בבלי - כבר נהגו כן מ"פ פעמים, יותר מג' פעמים. ובכלל - בכגון דא מספיקה הקביעות דפעם אחת, מכיון שהדבר נעשה ברבים ובפירסום;

אמנם, בנוגע ללימוד "דף היומי" בתלמוד ירושלמי, הנה מכיון שנמצאים ב"מחזור הראשון", עוד לפני שנקבע המנהג בזה - יכולים לקבוע עתה את המנהג באופן שירצו, הן בנוגע להשלמת המשניות במסכתות שבחלקן אין גמרא (כפי שמצינו במסכת תמיד - בתלמוד בבלי, ובמסכת שבת - בתלמוד ירושלמי). והן בנוגע להשלמת המשניות במסכתות שאין עליהם גמרא כלל, ואדרבה - עי"ז יקבע מנהג זה לדורות!

ז. כ"ק אדמו"ר שליט"א: כנראה, נתקבל הלימוד "דף היומי" בתלמוד ירושלמי.

הגרפ"מ שליט"א: אכן, הדבר נתקבל ביותר.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: מסתמא נערכים גם הסיומים ל"גמרה של תורה"²¹ באופן של פירסום.

הגרפ"מ שליט"א: אכן, ישנם שיעורים ברבים, ומזמן לזמן עורכים סיומים ברבים.

דסדר טהרות לא נכלל לא בלימוד דרך הבבלי ולא דהירושלמי!

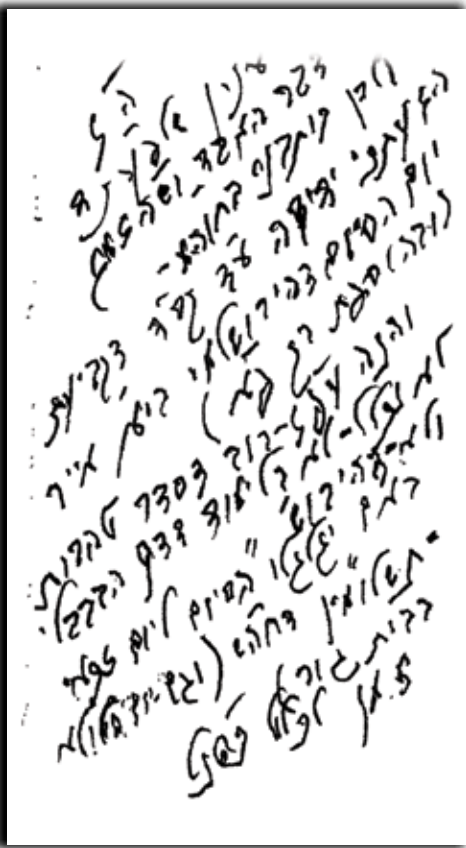
והרבי ממשיך ונכנס לפרטים מעשיים: "באם 'יגלגלו' הסיום ליום זכאי - תשלומין דחג השבועות (וגם יום הילולא בבית גור) - זמן לכלול כל הנ"ל. על כל פנים, באם יגלגלו לל"ג בעומר - יכללו המסכת שמסיימת את הש"ס בהסיום".

הווי אומר: הרבי רואה חשיבות עליונה בכך שיוסיפו את המשניות של סדר טהרות למחזור הלימוד, ומציע לדחות לצורך זה את הסיום בחודש ימים (עד הימים שלאחרי חג השבועות) או לכל הפחות בשבוע אחד (עד ל"ג בעומר). - למעשה, ה'סיום' לא הוזז ממקומו ונערך במועד המתוכנן, י"א אייר תשד"מ (הרבי השתתף בסיום על ידי מכתב מיוחד ששיגר לחגיגה, וכן הורה לחסידים להשתתף במעמד).

שלושת השלמות

בפרשה זו נחשפת החשיבות העליונה שרואה הרבי ב"שלימות התורה". אם עד כה ידענו על המאמצים הרבים שעושה הרבי למען "שלימות העם" - שלימותו של העם היהודי בלי לוותר על אף יהודי 'נידח', ולמען "שלימות הארץ" - שלימותה של ארץ הקודש מבלי לוותר על אף שעל, הרי כאן אנו רואים כיצד מתאמץ הרבי למען "שלימות התורה", למען לא ייווצר מצב שבו יש מסכתות הנמצאות "מחוץ למחנה" חלילה, ואינן נכללות - בלשון הרבי - "לא בלימוד דרך הבבלי ולא דהירושלמי".

ניתן אולי לשער, כי חשיבות זו של "שלימות התורה", בה עסק הרבי בחורף של שנת תשד"מ ועד לכתובת הפתק הדחוף בחול המועד פסח, היא שהיותה הרקע המקדים לתקנת הרמב"ם היומי שהציע הרבי לציבור ביום האחרון של

פסח, שהרי ספרו של הרמב"ם כולל - כידוע - את כל ההלכות, גם את הבבלי וגם את הירושלמי וגם את אותם מסכתות במשניות שלא נכללו לא בבבלי ולא בירושלמי.

על רקע זה ניתן גם לתת טעם בדחיפות ובזריזות שהיתה אז להתחיל מיד בלימוד הרמב"ם - עוד לפני ה'סיום' של המחזור הראשון בלימוד הירושלמי - על מנת 'להקדים רפואה' ולהשלים מראש את החסרון הצפוי (של סדר טהרות), על ידי המסלול החדש של הרמב"ם ה"מקבץ לתורה שבעל פה כולה", ללא יוצא מן הכלל.